

CHARLES DE FOUCAULD¹

(1858-1916)

I. ÉLETE

Charles de Foucauld 1858. szeptember 15-én született Strassburg-ban, egy gazdag arisztokrata család gyermekeként.

Ötévesen először az apját veszíti el, aki Párizsban tüdőbajban hal meg, majd anyját, aki édesapjánál, Strassburgban belehal egy koraszülés következményeibe. Nagyapjánál, de Morlet ezredesnél helyezik el Charles-t és kishúgát, Marie-t.

A porosz-francia háború kitörésekor Charles 12 éves. A vereséget követően az ezredes hozzátartozóival Nancyba emigrál. Ez a vereség, s hazája tragédiája komoly sokk a gyermek számára, ezt súlyosbítja még az új köztársasági alkotmány miatti elkeseredés, hiszen a család monarchista szellemiségű.

De Morlet ezredes túlságosan engedékeny unokájával, sok szabadságot ad neki, a gyerek, kinek életét meghatározza a szülők és a haza elvesztése, intenzíven megélt elsősírdozását követően álhatatlan és önfejű lesz. A Nancyben látogatott iskola szellemiségét Voltaire befolyásolta, ez hat a fiúra is. Élénk tudásszomjtól hajtva Claude Bernhard kutatásaival és kísérletező-módszereivel foglalkozik, nagyon érdeklődik Taine és Renan írásai iránt. Unokatestvére, a kilenc évvel idősebb Marie Moitessier második anyja lesz, a fiú nagyon szeretné magáénak tudni. Marie azonban 1874-ben férjhez megy - ez újabb sokk Charles számára. Ebben az időszakban azt hirdeti, szakított hitével, tizenhét évesen agnosztikusnak vallja magát. „Egyetlen istenbizonyíték sem volt elég meggyőző számomra.” Tizenkét éven keresztül „sem nem tagad, sem nem hisz”.

Amellett döntött, hogy katonai pályára lép, ezért felkészül Saint-Cyr katonai akadémiájára, 1876-ban kezdi meg ott tanulmányait. A kétéves képzés alatt alig tanul, sokkal inkább a szórakozásnak él, „partikat” ad. Nagyapja 1878-ban bekövetkezett halálát követően még nagyobb vagyonnal rendelkezik, de ezt könnyelműen elpazarolja. Saint-Cyrt követően még egy évre Saumurba megy a lovassági akadémiára, a vizsgát nyolcvanhediként teszi le a nyolcvanhétből. A Pont-á-Mousson-i helyőrséghez vezénylik, a tisztek és a lakosság is megdöbben féktelen pazarlását látva. 1880 decemberében Algériába helyezik egységét. „Csomagjában” magával viszi a félvilági hölgyet, Mimit, szórakozásait folytatja. Feljebbvalói megparancsolják, fejezze be viszonyát, ő ellenszegül elbocsátják, Evianba vonul vissza a Genfi-tó partjára, ahol folytatja könnyelmű életét.

Három hónappal később Charles de Foucauld tudomására jut, hogy ezrede harcba keveredett Algéria déli részén az úgynevezett „békétlenekkel”. Büszkeségből, de kalandvágytól is hajtva megpróbálja, hogy akár egyszerű katonaként is visszavegyék a seregbe, jelentkezik, visszakapja régi rangját. Átköltözik Algériába, olyan eltökéltséggel és bátorsággal harcol, ami nála addig ismeretlen volt.

Ezzel visszahódítja a családfő, apja testvéreinek, nagynénjének, Ines Moitessier-nek jóindulatát.

¹ JEAN-FRANCOIS SIX, *Charles de Foucauld*, in GERHARD RUHBACH – JOSEF SUDBRACK, *Nagy misztikusok*, Kairosz Kiadó, 2005, 307-327. o. (Ez az írás nem azonos JEAN-FRANCOIS SIX, *Charles de Foucauld* a Vigiliánál megjelent írásával!)

Nagynénje ismét felveszi a családi körbe, bejárást teremt számára háza politikai szalonjába, mely a főváros életében elég jelentős szerepet játszott.

Dél-algériai fellépésével Foucauld búcsút mondott könnyelmű életének, ráérezett a tevékenység, aktivitás ízére. Mindenekfelett azonban kialakult vonzódása a sivataghoz, mely egész életében megmaradt. A magányban eltöltött élet aszketikus keménysége olyan belső elégedettséggel töltötte el, amelyet olyanok érezhetnek, akik szerzetesközösségbe lépnek be. Felfokozott individualizmusával és függetlenségi törekvésével a katonaság számára ugyan nem volt alkalmas, de a magány kalandjára igen. Akkoriban a megszállottja volt annak, ami ugyanabban az időben Friedrich Nietzsche-t is hajtotta: a „hatalom akarása”. Foucauldnak az a terve, hogy kutatóutakra vállalkozik, mutatja kalandvágyát, s ugyanakkor alkalmat ad neki elégtételt venni az 1870-es vereségért: 1883-1884-ben veszélyes utat tesz, célja „Marokkó felfedezése”, ezen a téren versengett egymással Franciaország és Németország. A kutatóút háttérben katonai célkitűzés állt, felderítő őrző volt az ellenséges vonalak mögé.

Kutatásaiért, melyeket külső, idegen segítség nélkül vitt véghez és tárt fel a szakmai világ előtt, 1885 áprilisában megkapja a „Société de Géographie” első díját, az arany érmet.

Párizsban újra szerkeszti és kiegészíti utazásai eredményeit. Mivel csak pár percre lakott Moitessier nénikéje lakásától, így sokat jár szalonjába, folyamatosan találkozik tudósokkal és politikusokkal. Az egyik legfontosabb esemény számára találkozása Duveyrier-rel, aki szintén kutató utazó volt, eljutott egészen a Szahara szívéig, a tuaregekhez. Charles lakásában egészen arab életmódot folytat. Unokatestvére, Marie de Bondy szeretetteljesen gondoskodik róla. Foucauld nagyon vonzza az iszlám hit, mely már Marokkóban is olyan nagy hatással volt rá.

„Az iszlám felettébb vonzó volt számomra, nagyon mélyen megérintett. Nagyon tetszett nekem a hittételek egyszerűsége és világossága, az arabok társadalmi struktúrája és annak erkölcsisége.”

Nagynénjénél ismeri meg Huvelin abbét. Ez a pap és misztikus húsz évvel volt idősebb Charles-nál. Tehetsége ellenére Huvelin abbé elutasította a karrier lehetőségét, és a Saint Augustinban, Párizsban a Moitessierek plébániáján lett vikárius. Huvelin abbé minden ízében lekipásztor volt. Nagy baráti köre becsülte okossága miatt, agnosztikusok, mint például Littré, kértek tőle tanácsot. Nagyon finom érzésű ember volt, aki viszolygott a kitorésektől, ebben teljes ellentéte volt Foucauld-nak.

Huvelin abbé nem sűrgeti Charles de Foucauld-t, hagyja, hadd dolgozzon az idő. 1886 októberének egy reggelén Foucauld felkereste. Az abbé gyónni hívja, majd a feloldozást követően szent áldozásra küldi.

Foucauld az az ember, akit bámulatba ejt az abszolútum. Megtérését követően rögtön a teljességre törekszik.

„Abban a pillanatban, ahogy elkezdtem hinni Istenben, tudtam, hogy nem tehetek mást, mint teljes egészében Istennek élni. Rendi, szerzetesi hivatásom az újonnan felfedezett hittemmel kezdődik.” (1901. augusztus 14-én kelt levél)

Mindazonáltal lelkesedése még inkább sztoikus, mint keresztény indíttatású. Egyfajta lelki nagyság elérésére törekszik, ez inkább a római erényekre jellemző, s nem a kereszténységre. Később így fogalmaz

akkori helyzetéről: Keresztény könyvekben kerestem útmutatásokat teljesen pogány erények megéléséhez. Mélyreható megtérés nem jön létre egy óra alatt. Huvelin abbé azon fáradozik, hogy megzabolázza Foucauld túláradó temperamentumát azért, hogy ne váljon integralistává (akkoriban megjelent irányzat, az élet minden területét egyházi mérce szerint kívánták élni), akivel már nem lehet beszélni, illetve, hogy távol tartsa egyfajta begubózó miszticizmustól. Foucauld olyan ember, aki megszokta azt, hogy világosan elhatározza cselekedeteit, és kerüljön, amibe kerül, azokat meg is valósítsa. A harminc évet 1886-os megtérésétől haláláig meglepő fordulatok, kudarcot vallott tervek és előre nem látható találkozások jellemzik.

Habozás nélkül be akar lépni egy, a lehelő legszigorúbb rendbe. Huvelin abbé azonban három évet várakoztatja, és olyan spiritualitást ismertet meg vele, amelyben az ember Jézus van a központban, így például hosszú zárandokúira küldi a Szentföldre (1888 novemberétől 1889 februárjáig). Itt ismeri meg Foucauld Názáret nyomorúságos valóságát, amely akkoriban piszkos kis falu volt. Foucauld-t egyre inkább vonzza, hogy a legszegényebbek, legkiszolgáltatottabbak életét élje. Azt akarja utánozni, a szó konkrét értelmében, amit Jézus a názáreti harminc év alatt ismert.

1890 elején lép be a trappisták közösségébe, a Notre-Dame des Neiges (Département Ardèche) közösségébe, azzal a kívánsággal, hogy egy nagyon szegény perjelségbe küldjék. A rendnek élt Akbesben, Szíriában egy közössége, ide kíváncozott Foucauld. Istennek a lehető legnagyobb áldozatot akarta hozni, ezért választott hazájától ilyen távol eső apátságot. Kész volt „örökre” elhagyni családját, ami pedig a „legnagyobb boldogságot” jelentette számára. Fájdalmas a búcsút vett Huvelin abbétól és unokatestvérétől, Marie-től, akiket szüleiként szeretett.

1890 júliusától 1896 szeptemberéig Foucauld tehát trappista Akbesben. Mindenáron áldozatot akar hozni, ezért úgy érzi, az élet, amit ott élnek, túlságosan kellemes, így nagyon hamar elégedetlenné válik.

„Ugyan a gazdagok szemszögéből nézve mi szegények vagyunk - írja egy levélben Huvelin abbénak -, de mégsem vagyunk olyan szegények, mint ahogy én Marokkóban voltam, nem vagyunk olyan szegények, mint amilyen Szent Ferenc volt.”

1893-tól azt az életformát keresi, ami a „názáreti életnek” még jobban megfelel. Akkoriban az is gyöttri, hogy nem lehet mártír, mint az örmények, akiket ezen a területen szabályosan lemészároltak a törökök. Rendi előljárói azt akarják, hogy fogadja el a pappá szentelést, és legyen Akbes perjele. Ennek a kívánságnak azonban ellenszegül. 1896 szeptemberében mégis Rómába küldik, hogy teológiát tanuljon. Ismét elfogja a teljes szegénység utáni vágy, és 1897 januárjában a trappisták generálisa megerősíti a „názáreti élet” iránti elhivatottságát.

Foucauld Názáretben „názáreti életet” akar élni. Hajóval utazik a Szentföldre, 1897 márciusában érkezik meg Názáretbe. A klarisszák ottani közösségének ajánlja fel szolgálatait, házi mindenkes lesz a kolostorban. Koldus öltözékben intézi a beszerzéseket a településen, az utcagyerekek kigúnyolják, ő azonban boldog.

A jeruzsálemi klarisszák apátnője, akinek beszámoltak a szolga szentségéről, magához hivatja, és mélyen elbeszélget vele. Felismeri hivatását arra, hogy egyszerű szerzetes közösséget alapítson, mely a názáreti életet kíváná élni. Az apátnő meggyőzi arról, hogy kívánsága megvalósításához pappá kell szenteltetnie

magát. 1900 augusztusában, három éves szentföldi tartózkodás után Foucauld ismét visszatér Franciaországba. Régi kolostora a Notre-Dame des Neiges ismét felveszi, 1901. június 9-én pappá szentelik. A viviers-i egyházmegyéhez tartozik, de nem rendelték egyházmegyei szolgálatra. Ebben az egyházmegyében található a Notre-Dame des Neiges kolostor. Ez röviddel negyvenharmadik születésnapja előtt van.

A papságra való felkészítés kilenc hónapja alatt tovább érik Foucauld-ban a terv: názáreti élet, de nem a Szentföldön, hanem Marokkóban, ott, ahol nem ismerik Jézust, ott, ahol részesülhet a mártíromságban.

Letelepszik ezért Beni-Abbesban, egy Marokkó peremén lévő oázisban, remélve, hogy hamarosan az ország belsejébe is bejut, amely most még el van zárva előle. Ez olyan állomáshely, ahol a Marokkóba és a Marokkóból jövő' karavánoknak el kell haladniuk. Charles de Foucauld olyan helyet választott, ami a lakosság és a francia kaszárnya között van. Szándéka, hogy közvetítsen a két csoport között, de mindenekelőtt teljes szegénységben való életet akar élni. Három hónappal megérkezését követően ezt írja unokatestvérének:

„Azt szeretném, ha minden lakos, keresztények, muzulmánok zsidók és pogányok engem testvérüknek tekintenének, minden ember testvérének.”

„Khaoua”, testvériség, így nevezte nyomorúságos lakását. A kontemplatív élet, melyet ott él, még hangsúlyosabbá válik a sivatag megtapasztalása révén:

„Itt húzódik a Hammada kősvatag' szinte végtelen horizontja, elveszik a Szahara fénylő egében. Az ember a végtelenre gondol, Istenre, Aki olyan hatalmas. Allah Akbar.”

Foucauld azonban realista marad. Megérkezése első napjától fogva látja, hogy itt még nem szűnt meg a rabszolgaság, és ezt a francia hatóságok is eltűrik. Kompromisszumok nélkül harcol ezen jogtalanság ellen, egyik beadványt a másik után nyújtja be Párizsban:

„Jaj, nektek, képmutatók: mindenütt azt hirdetitek, még a levélbélyegeken is 'szabadság, egyenlőség, testvériség - emberi jogok!', és ugyanakkor bilincsbe vertek rabszolgákat. Bankjegyhamisítókat gályarabságra ítélték, és ugyanakkor eltűritek, hogy gyerekeket szakítsanak el szüleiktől, és nyilvánosan árusítsák őket.”

Három éves harc után ér el sikert.

Elítéli a francia hadsereg néhány tagjának túlkapását is, kimondja, hogy ez a hadsereg már csak megszálló hadsereg, ahogyan Jézus idejében a római légiók megszállás alatt tartották Palesztinát. Csak egy pozitív feladata lehet a hadseregnek, hogy megvédje a lakosságot a rablók állandó támadásaitól.

Nyugaton továbbra is el van zárva előle Marokkó határa, Foucauld ezért dél felé tájékozódik. Hoggar vidéke érdekli, a tuaregek hazája, akik még egyetlen egy szót sem hallottak, ismertek meg az örömhírből. Kétszer utazik délre, majd 1905 augusztusában Tamanrassetben, a Szahara szívében remeteséget alapít a Beni-Abbes-i példa mintájára. Ott tölti el élete utolsó tizenegy évének java részét, célja, hogy a jóság és a barátság apostoli életét élje. Mindenki számára barát akar lenni, legyen az jó vagy rossz.”

Lángoló buzgalommal, „éjjel-nappal” tanulja a tuaregek nyelvét. Az imádság és a rengeteg látogatóval való foglalkozás mellett Foucauld idejének nagy részét nyelvi tanulmányoknak szenteli. Már 1907-ben megjelenteti a tuareg - francia szótárt, mely helyi és törzsi neveket tartalmaz az ahaggarok dialektusában. 1908-ban kiadja Molinski tuareg grammatikája vázlatának javított kiadását. Célja, hogy polgárjogot szerezzen a

tuareg kultúrának. Tuareg francia szótára tudományos értékű tett, ez azonban csak halálát követően jelenik meg.

Foucauld mindemellett minden olyan technika iránt érdeklődik, ami a Szahara vidékének fejlesztését szolgálja, legyen ez a sivatagon áthaladó vasútvonal vagy telefonvonal Algír és Timbuktu között. Röviddel erre a Hoggar hegységben meteorológiai megfigyelőállomást létesít.

Minden erejével arra törekszik, hogy meggyőződéses keresztényeket neveljen vagy nyerjen meg annak a célnak, hogy éljék a Szaharában a tisztességes kereskedő vagy akár ápolónő egyszerű, evangélium szerinti életét. Ő azonban egészen a haláláig egyedül marad. Egyetlen egy szerzetes, egyetlen egy világi sem csatlakozik hozzá. Alapítási tervei kudarcot vallanak. Bár háromszor rövid időre Franciaországba utazik (1909,1911,1913), hogy társakat találjon, próbálkozása sikertelen marad. A háború befejezését követően hosszabb időre kívánczik Franciaországba menni, hogy terveinek megnyerjen embereket. Azonban a halál előbb eléri, és szülővárosát, Strassburgot, melyet oly szívesen meglátogatott volna, nem látja többé viszont.

Időközben azonban még mélyebben előrehalad délen, egészen a Hoggar hegységig eljut. Egyre inkább idevalósivá válik, tuareggé a tuaregek között. Ez neki, mint kereszténynek bizonyos elégtételt jelent, hiszen a tuaregek voltak azok, akik barátját, Morést megölték, amikor fel akarta deríteni Hoggar vidékét.

„Olyan emberek között élek, akik megölték barátomat, Morést, és bosszút állok rajtuk azáltal, hogy a gonoszt jóval viszonzom.”

Hoggarban az Assekrem 2700 m-es magasságban létesít új remeteséget. Ez a magányos hely rendkívül szép. „Bizarrr hegyvidéki táj - írja - csodálatos az Assekremen élni, az oly gyönyörű természettel, a távoli hegyekkel és az erős szelekkel.” Az Assekrem a kontempláció helyévé válik számára. Ugyanakkor ez a találkozások helye is, a karavánok ugyanis áthaladnak rajta. Charles de Foucauld a két hely között ingázik, Assekrem és Tamanrasset között.

Az utolsó életévei már a háború jegyében telnek, mely ráveti árnyékát erre a helyre is. Minden bizonytalanná válik, fosztogató bandák vonulnak ide-oda. A szegények védelmére Foucauld a tamanrasseti remeteségét kiépíti kis várrá: „Ha ránézek a falmellvédekre, akkor a X. századi várkolostorokra és erődítménytemplomokra kell gondolnom.”

1916. december 1-jén, pénteken az este közeledtével a remeteséget mintegy negyven fosztogató veszi körül. Egy áruló kicsalogatja Foucauld-t. Fiatal fiú figyel, míg a többiek munkához látnak. Amikor két dromedár fut be az udvarra, a fiú pánikba esik és lő. Charles de Foucauld azonnal meghal.

Charles de Foucauld-t tehát megölték ugyanannak a XX. századnak a kezdetén, amelyben olyan sok ártatlan embernek meg kellett halnia. A század számtalan zűrzavarának foglya: Charles de Foucauld egyedül hal meg; egy búzamag, amely a földbe hull.

II. ÍRÁSOK

Károly, Jézus testvére - így nevezte önmagát. Gazdag lelki, szellemi feljegyzéseket hagyott hátra, mintegy tizenötezer géppel írt oldalt maradt ránk. Ezek közül a Jézus szent szívének testvérei szabályzatán

kívül (ez név nélkül jelent meg 1909-ben Algírban, első fogalmazásban 39 oldal) egyetlen egy írását sem szánta megjelenésre. Lelkiségi iratai között nincsen egyetlen rendszeres értekezés sem.

1. Elmélkedések az 1897 és 1900 közti időszakból

Írásainak mintegy háromnegyed része a názáreti időből származik, de már 1896-ban elkezdte Rómában lelki, szellemi meglátásait feljegyezni. (Elmélkedések az Ószövetségről, a Teremtés könyvének az 1-39. részéről) Hogy leküzdje az imádságban bekövetkezett szárazságot, abbé Huvelin tanácsára 1897 márciusától kezdődően lejegyzí elmélkedéseit názáreti kis kunyhójában, illetve a klarisszák kápolnájában az oltáriszentség előtt. Ehhez vékony iskolai füzeteket használt. Az elmélkedések első pillantásra fárasztónak tűnnek, és alig keltenek érdeklődést, ugyanakkor áthatja őket Jézus utáni vágyakozásának teljes izzása, magasztalásának és szeretetének himnusza.

A füzetek első sora a következő címet viseli: Olvasmány a szent evangéliumból. Ez napi elmélkedéseket tartalmaz Máté evangéliumáról 1897 márciusától 1898 márciusáig. Szíve túlcordul a szere- tettől - a lelkét eltöltő érzés lépten-nyomon felszínre tör. Az elmélkedések alapsémája a következő: **1.** „Hallgasd, mit mond Jézus.” **2.** „Miképpen élte meg ő maga azt, amit mondott?” **3.** „Mit kell tehát nekem tennem?”

1897 júniusától más módszert alkalmaz. Tizenöt erényt foglal össze egy erénykatalógusban, majd mindegyikhez megfelelő szöveget keres az evangéliumban. Így jött létre az „Elmélkedések tizenöt erényről” című műve. Tervét nem valósítja meg egészen, a tizenöt témakörből Charles de Foucauld csak négyet dolgozott ki.

Ugyanebben az időszakban írja az „Elmélkedések a zsoltárokról és a prófétákról” című művét {1897 júniusától 1898 márciusáig}, illetve a „Rövid megjegyzések a Bibliához” című művét (1897 márciusától júliusig).

Legátfogóbbnak számító műve az „Elmélkedések az evangéliumokról”, melyet tizennyolc hónap alatt írt (1897 szeptemberétől 1899 márciusáig).

Más módon közeledett Foucauld a Bibliához akkor, amikor Jézus földi életét igyekezett nyomon követni. Három lépésben közeledett az evangéliumhoz: az advent, a sivatag (Jézus böjtölése) és Jézus közszereplése. Ezek az elmélkedések a következő címet viselik: „Jézus társa szeretnék lenni”, s csak evangéliumi szövegekből állnak.

„Részletek az evangéliumokból” - ezúttal egyszerűen kiemelt szövegeket az evangéliumból, és két Jézus-portrét” állított össze: „Az egyetlen mérték” és „A mi szeretetteljes Megváltónk”.

Ebből az időszakból még más biblikus meditációk is fennmaradtak. „Elmélkedések az év ünnepeiről”. Itt nem a szentek életével foglalkozik, hanem Jézus titkával a liturgikus év lefolyását követve (1897. október 31-től 1898. október 31-ig). A „Lelkigyakorlatok Efraimban” (1898. március 14—21-ig) a Lukács evangélium első tíz fejezetéről szóló elmélkedések sorát tartalmazza.

Jelentősek még a „Lelkigyakorlatok Názáretben” (1897. november 5-15.) Ezek követik a klasszikus lelkigyakorlatos sémát, alapjában véve azonban ezek is Jézus életéről szóló elmélkedések.

2. Elmékedések és jegyzetek az 1901 - 1916 közötti időszakból

A Szentföldről való visszatérését és pappá szentelését követően Foucauld lényegesen kevesebbet ír. Beni-Abbesben és Tamanrassetben sokkal inkább lefoglalják a látogatások és a lakossággal fenntartott kapcsolatok. Életének utolsó tíz évében munkaerejét elsősorban a tuaregek nyelvének szenteli.

A lelkeségi feljegyzések ebből az időszakból néhány jegyzetet jelentenek, illetve elhatározásokat tartalmaznak az év során végzett lelkigyakorlatokból. Van még néhány rövidebb feljegyzés is, illetve gondolattörödékek. Az evangéliumhoz kapcsolódó elmékedések, elsősorban az 1916-os évből származók, egyre egyszerűbbek és tömörebbek.

3. Más írások

A Közel-Keleten és a Szaharában töltött időben fogalmazódik meg Foucauld-ban a terv, szerzetesközösséget szeretne alapítani. Ebből születik a „Tervek egy szerzetesközösség alapításáról” című műve. Ez lett az általa hátrahagyott írások közül az egyik leginkább élő és leggazdagabb mű. Levelezése ugyancsak így ítéltető meg. Ott követhetjük leginkább végig belső életének fejlődését, és itt fejezi ki a legtisztábban lelki törekvéseit.

Károly testvér lelkeségi írásainak nincs teljes kiadása. Szinte minden egyes művében találunk dátum nélküli, sehová be nem sorolható írástörödékeket. A legfontosabbakat azonban a bibliográfia felsorolja.

A fennmaradt kéziratoknak és megjelent műveknek az áttekintését találjuk J. F. Six Itinéraire spirituel de Charles de Foucauld című művében, amely Párizsban 1958-ban jelent meg. A Nouvelle Cité (Párizs) kiadó 1977-ben kezdte kiadni Charles de Foucauld teljes műveinek gyűjteményét. 1982-ig kilenc kötet jelent meg.

III. JELENTŐSÉGE

1. Az alapok

Charles de Foucauld ugyan felettébb alapos tudós, de semmiképpen nem absztrakt gondolkodó. Nem azok közé a misztikusok közé tartozik akik, mint Suso vagy Keresztes Szent János a lényegmisztikához tartoznak, hanem azok közé, akik, mint Assisi Szent Ferenc, Páli Szent Vince, illetve Lisieux-i Teréz, Krisztusban egzisztenciájuk alapját látják. Nem dolgozott ki lelkeségi üzenetet, de életével tanúságot tett az evangélium misztikájáról.

Ahogy Assisi Szent Ferenc érdeklődése Jézus közszerepléseire irányult, az foglalkoztatta, hogyan lépett fel Jézus Palesztinában a hároméves prédikációs tevékenysége során, úgy Foucauld is arra vágyott, hogy Jézus rejtett életét, a názáreti harminc évet utánozhassa. Megtérésének dátumától kezdve (1886) egészen haláláig (1916) Foucauld nem lankad e törekvésének hangsúlyozásában, fejlődése ennek a vágynak a kiteljesítése. Az evangéliumot nem hirdetve akarja megélni, hanem a rejtekben, csendben. A teológiában is van pozitív tanítás Istenről, a létének bizonyítékai alapján, illetve sokszínű megnyilvánulásaira való utalással. A másik oldalon azonban van negatív teológia is, amely Isten lágy, csendes suttozására utal (1 Kir 19,12), mint jelenlétének jeleire. Másrészt viszont Foucauld vonzódik a lélek sötét éjszakájának misztikájához, a kenosishoz, Isten önküresítéséhez. Isten hallgatásához, amikor Istent minél nagyobb rejtettségben, egyre világosabban lehet

megismerni. Lisieux-i Teréz fejlesztette ki a misztikának ezt a típusát a szeretett Énekek éneke értelmezésében.

Ezzel Foucauld olyan misztikát élt meg, mely nagyon is beleillik korunkba. A mi embertársaink is visszariadnak a túlzottan hangos mondatoktól, melyekkel túlságosan sokat akarunk bizonyítani. Sokkal szívesebben hallják a csendes beszédet. Az indirekt utalásokat előnyben részesítik a kategorikus állításokkal szemben. Így például XXIII. János pápában az alázatos, Istennek élő embert tisztelik és nevezték századunk élő, ötödik evangéliumának.

Charles de Foucauld-t életének néhány fontos évében eltöltötte a modernizmus büszke akarása, mely hatalomra törekedett a hatalomért, mely idegen népeket próbált gyarmatosítani és ismeretlen országokat felderíteni. Megtérése „Názáret”-hez jellé vált korunkban. Élete annak a jelképe, hogy nem a hatalom, a birtoklás a lényeges, hanem kiüresedés, ami szabaddá válást jelent. Az embernek szabaddá kell válnia attól az ostoba kívánságtól, mely kizárólagosan a saját birodalmát kívánja ebben a világban létrehozni. Olyan törekvés ez, melyet Hitler és Sztálin neve fémjelez, röviddel Charles de Foucauld halálát követően a világ megismeri, mit jelent ez a birodalom.

Ezt az önkiüresítést Foucauld csak a végtelenül jóságos Atyaisten kegyelméből hídja megélni, akinek teljes bizalommal átadja magát.

Egy, az 1897. évből származó, Krisztus utolsó szavairól szóló elmélkedésben, mellyel átadja magát a kereszten az Atyának, Charles de Foucauld ennek a ráhagyatkozásnak adott hangot. E meditáció magva imádsággá vált, melyet Károly testvér tanítványai ma újra és újra elimádkoznak:

Atyám,

Átadom magam Neked, Tégy velem tetszésed szerint.

Cselekedj velem bármit Hálát adok Neked.

Mindenre kész vagyok, Mindent elfogadok.

Ha beteljesedik rajtam a Te akaratod

Csak úgy, mint minden teremtményedben -

Úgy nem vágyom már másra,

Istenem. Kezedbe helyezem lelkem,

Átadom Neked, Istenem,

Szívem egész szeretetével

Mivel szeretlek Téged

S mivel ez a szeretet arra ösztönöz, hogy átadjam magam.

Kezedbe helyezem lelkem,

Méricskélés nélkül,

Határtalan bizalommal.

Hiszen Te vagy az én Atyám!

2. Lépcsőfokok

„Názáret - ez Charles de Foucauld leghatározottabb törekvése, melyet fokról fokra valósított meg. A Poverello (Assisi Szent Ferenc) is először betű szerint kívánta megvalósítani a kapott küldetést, saját kezeivel akarta a San Damiano kápolnát felépíteni, hasonló módon Foucauld is kezdetben arra törekedett, hogy a külső körülmények függvényében valósítsa meg azt az életet, melyet 1888-ban, egy zarándokutazása során Názáretben megismert. Ily módon akarta a megélni a szegénységet, egészen konkrétan Jézus názáreti életét kívánta utánozni. Jézus, a szegény ács megindította szívét. Folyamatosan azt kereste az evangéliumban, ami erre a szegénységre mutatott, miként alacsonyította le magát Isten fia, aki emberré vált. A lealacsonyodást olyan szegényként, olyan földközeliéért értelmezte, ahogy csak tudta. Huvelin abbé egy prédikációjából származó gondolata kísérette: „Jézus Krisztus olyannyira az utolsó helyet foglalta el, hogy ezt egyetlen ember sem vitatta e! tőle.” Ezt a gondolatot Charles de Foucauld amennyire csak lehet, hűen kívánta megvalósítani, a legnagyobb buzgalommal és kompromisszumok nélküli radikalitással. Nem elég neki az akbesi közösség élete sem, bár ott teljes szegénységet tartottak a testvérek, és a perjel egykori apáti előjogait csodálatra méltó alázattal adta fel.

Charles de Foucauld arra a meggyőződésre jut, hogy a názáreti utat, amelyet, úgy tűnik, egyetlen egy egyházi közösség sem jár, kell az egyházban megélni. 1893-tól tehát az a törekvés hajtja, hogy közösséget alapítson, mely hozzá hasonlóan és vele együtt a názáreti életet valósítja meg. Foucauld szívéből született ennek az életmódnak a gondolata, s a maga módján már el is kezdte megvalósítását. 1893. szeptember 22-én Huvelin abbénak írt levelében vázolja fel Charles első ízben összefoglalva a megalapítandó názáreti közösség életének képét.

Ennek a közösségnek elsődleges küldetése Charles elképzelése szerint a szegények szolgálata. Elutasítja a monasztikus közösségekben szokásos megkülönböztetést kézi és szellemi tevékenység között, testvérek és atyák között. Mindenki kivétel nélkül köteles arra, hogy fizikai munkát végezzen, hiszen Jézus is „a saját kezével” dolgozott.

A kolostoroknak nem szabad nagy mezőgazdasági üzemekként sem működniük, hanem kis közösségeknek kell maradniuk. „Nagyszámú szerzetest magukban foglaló kolostorok szinte szükségszerűen nagy materiális súlyt jelentenek.” Ez ellentmondana a názáreti életnek. Ne birtokoljanak a közösségek se nagy épületeket, se nagy földterületet. Amennyiben ezekre szükség van, bérelni kell. A tulajdon - sem a személyi, sem a közösségi - semmiképpen sem megengedett. A közösség létfenntartásához szükségeset alapvetően a tagok fizikai munkájával kell megszerezni, nem szabad sem alamizsnából, sem más adományokból fenntartani magukat. Továbbá:

„Mindent meg kell osztani, egyik napról a másik napra kell élni, amennyire csak lehetséges, le kell mondani mindenről.”

Egy ilyen közösség egyszerű munkásokból áll, akik egyenlők és egyenlő jogokkal rendelkeznek. Nincs különbség aközött, hogy örmény munkásokról van-e szó, akiket például a trappisták Akbes-ben foglalkoztattak, vagy európaiakról. A liturgiának mindenki számára érthetőnek kell lenni. Foucauld a bencés liturgiát túlságosan

„bonyolultnak" találja, a képzetlen munkások szerint ezzel nem boldogulnak. Foucauld szerint célszerűbb a liturgiát egyszerű imádságokkal és a szentmisével helyettesíteni, ahelyett, hogy az egyszerű embereket hosszadalmas magyarázattal bevezessék a liturgiába.

„A liturgiánk elzárja kolostorainkat az araboktól, törököktől, örményektől és másoktól, akik ugyan mind katolikusok, de egy szót sem értenek a mi európai nyelveinkből." Ezért „reggel és este a kihelyezett oltári szentség előtt kell imádkozni, és a napot a munkának kell szentelni."

Foucauld végül azt kívánja, hogy a közösségek az emberek közelében éljenek, hogy mindenki megszólíthassa őket. Mindenhová el kell jutniuk, különösen a nem keresztény országokban fontos jelenlétük. A közösségeknek olyanoknak kell lenniük, hogy nagyobb alkalmazkodási nehézségek nélkül mindenhol meg tudjanak telepedni.

Mindez forradalmi, összehasonlítva a létező rendekkel. Erre a nagyszerű tervre példát Foucauld csak Assisi Szent Ferenc látomásaiban talált. Assisi Szent Ferenc arra vágyott, hogy az ő kis testvérei minden úton prédikáljanak, ahogy ezt Jézus Calileában és Judeában cselekedte. Charles de Foucauld arra törekedett, hogy közössége megvalósítsa a Mi Urunk rejtett életét, Assisi Szent Ferenc pedig Jézus közösségi életét kívánta megélni."

1893-tól 1896-ig Foucauld újra és újra átgondolja elképzelését, és részleteiben továbbfejleszti. Gyakran beszél nagy „vágyáról":

„Nem fogunk sohasem félretenni pénzt az egyik hétről a következő-re. Milyen munkát végezzünk? Mindig olyan munkát kell elfogadni, amelyet az adott vidék legszegényebbjei végeznek, ahol éppen élünk." A munkának egyszerűnek kell lennie azért, hogy mindenki, a képzetek és a képzetlenek is, az erősek és a gyengék is el tudják végezni." - „Közösségeinkben nem szabad különbséget tenni a műveltek és a műveletlenek között, fiatalok és öregek között, papok és világiak között." - „Nem szabad különbséget tenni az atyák és a testvérek között, illetve a világi testvérek között. Mindenki egyenlő, mindenki testvérnek nevezi a másikat." - „Hol élünk? Elsősorban a városok peremén, ott, ahol a szegények élnek."

„Röviddel erre Názáretbe utazik, lehetővé válik számára, hogy megélje a názáreti életet." 1897. január 31-én a Szentföldre utazásakor ezt írja:

„Új életem, mely előtt állok, sokkal rejtettebb, sokkal magányosabb lesz, mint az, amit most elhagyok."

Az egykor fényűző' tiszt 39 évesen egyszerű háziszolga lesz a klarisszák názáreti kolostorában. Egy európai nemes veszi föl a szegénység ruháját, és lesz az utcagyerekek kigúnyolt alakjává. Ennyire azonosulni kívánt a názáreti Jézussal. Így képzei el az alapítást.

Huvelin abbénak erős kétségei vannak. Ezt írja Charles de Foucauld-nak: „Ne fogalmazzon szabályokat, könyörgöm önnek. Az ön szabályai tökéletesen megvalósíthatatlanok. Szent Ferenc szabályait maga a pápa is habozott elismerni, túl keménynek tartotta őket, de az, amit ön elhatározott...! Őszintén szólva, én megijedtem." A názáreti fakunyhóban azonban tovább él az alapítás gondolata, és a Kálvária-hegyi Elisabeth anyával, a jeruzsálemi klarisszák apátnőjével való 1898. júliusi találkozást követően tovább erősödik. Az apátnő tud valakiről, aki talán Foucauld társa lehet az alapításban, így Akbes-be küldi. A leendő novíciust Charles is is-

meri, a fiatal férfi szintén trappista volt, de elhagyta a kolostort. Ő Pierre testvér. A Jaffából Alexandrettébe való utazás alatt, 1898. szeptember 15-18. között kezdi Charles de Foucauld megírni a Jézus Szent Szíve remetéi szabályzatának nagy vázlatát. A közösség nevének megváltozása kistestvérekről remetére a Foucauld életében bekövetkezett fordulat hatása: a Názáretben remetéként élt rejtett élet belső átalakulást indított el. A találkozás Pierre testvérral nem hozza meg a várt eredményt, Pierre nem akarja követni.

1899-ben, Háromkirályok napján Foucauld az Oltáriszentség előtt hosszú elmélkedést tart, gondolatait le is jegyzi. Ebben kifejezésre jut pillanatnyi lelkiállapota. Később meg kicsit átdolgozza, ebből két dokumentum is létrejön; az Ideiglenes szabályzat (ezek a Konstitúciók), és Jézus Szent Szíve remetéinek végleges szabályzata.

Új ebben a szövegben, és egyidejűleg a Foucauld életében létrejövő végleges változás jele a papság és az apostolkodás hangsúlyozása. Néhány hónapja mélyen foglalkoztatja Mária Erzsébetnél tett látogatásának titka. Az első helyre kerül evangéliumi törekvéseiben, hogy Jézussal együtt az üdvösséget hozza. A dokumentumnak alapvető jelensége van. Kifejezésre juttatja ugyanis azt a szellemi szintézist, amit Foucauld mostanra elért: a názáreti élet egyszerre zárt és egyszerre nyitott, egyszerre hallgató és egyszerre emberközeli, egyszerre a Jézussal való meghitt élet helye és a küldetésre való elindulás helye is.

1899. június 9-én, pénteken, Jézus Szent Szívének ünnepén, pontosan két évvel pappá szentelése előtt Károly, Jézus testvére ismét hozzáfog a Háromkirályok napján kezdett elmélkedéshez. Ezt pontosítja, és hosszú írásművet készít: így jön létre a Jézus Legszentebb Szíve remetéinek szabályzata. Három részből áll: **1.** Ágostoni szabályok. 1898. október végén Charles ugyanis úgy döntött, szakít a bencés regulával, mert az túl bonyolultnak tűnik számára, és mostantól Szent Ágoston reguláját tartja irányadónak. **2.** Konstitúciók. **3.** Jézus Legszentebb Szíve remetéinek életrendje.

Az ágostoni szabályok negyven utasításának mintájára Jézus Legszentebb Szívének remetéi alkotmánya negyven bekezdésből áll. Az életrend negyven fejezete alkotja ezek kommentárját. Ezek előtt egy előszó áll, ez pontosan összefoglalja az 1899-es év Háromkirályok ünnepének elmélkedését.

A Háromkirályok ünnepénél még erőteljesebben hangsúlyozza Charles de Foucauld a „Lelkek üdvösségét”. Üdvösséget hozni - ebben nyilvánuljon meg elsődlegesen a remeték belső szeretetének kifejezése. Az apostolkodásra való nyitást még határozottabban kibontja.

Jézus Legszentebb Szíve remetéinek élete két pályán fut. Az egyik pálya a benső egyedüllét ideje Jézussal és Jézusban, ennek ideje alatt a remete semmi másra nem tekint, mint az Oltáriszentségre, a kis názáreti szívre. A másik pálya annak ideje, amikor a remete Jézus titkát viszi el a többi emberhez, és nekik vendégszeretete, jósága, nagybecsülése és barátsága által kinyilatkoztatja Jézus szeretetét

A diakonátus előtti lelkigyakorlatok alatt (1901. március 15-23.) tovább él a vágy, hogy rendet szeretne alapítani az általa elképzelt egészen új élet alapján. Az elmélyülés gyakorlatai alatt ez a vágy még inkább kibontakozik: a papság meghívja arra, hogy nyája között éljen, akár ha az ismerős számára, akár nem. Továbbra is megvan Foucauld-ban a kívánság: feláldozni magát a rábízottakért. Foucauld világosan felismeri: ha a papság a Jézusnak való teljes önátadást követeli meg - ez alatt a mártíriumot érti -, akkor ez azt is jelenti, hogy az élet

minden egyes napját oda kell adnia. Megköveteli továbbá a határtalan szeretetet, a feltétel nélküli önátadást minden ember felé, különösen azok felé, akik rá vannak bízva.

Gondolatainak, életvezetésének ebbe az irányba történő fejlődése kifejezésre jut abban, hogy újra megfogalmazza: leendő közösségének tagjait nem remetének akarja nevezni, hanem ismét kistestvéreknek, Jézus Legszentebb Szíve kistestvéreinek. 1901 októberében, miután megérkezett Beni-Abbes-be, minden eddiginél világosabban ismeri fel Foucauld, milyen nagy szükség van a kistestvérek megalapítására. Mgr. Charles Guérin, Ghardaia apostoli prefektusa rögtön engedélyt ad számára, hogy társakat keressen. 1902 kezdetétől tehát Charles de Foucauld kész újra átdolgozni az 1899-es szöveget, de végül szinte semmit sem változtat.

Életének eddigi szakasza tele van kívánságokkal és tervekkel. 1901 táján kezdődik a második szakasz, tart 1916-ig, ez az az időszak, amikor megvalósítja a názáreti életet. Ekkor azonban már nem Názárethez - itt próbálkozott először - kötődik a megvalósítás, hanem a Szaharában kezdi élni az általa elképzelt életet. Foucauld a betűtől eltalál a lélekhez. Vágya, hogy közösséget hozzon létre, továbbra is megmarad. Mivel a szerzetesek között senkit sem talál, aki megosztaná vele a názáreti szerzetesi életet, ezért Foucauld a világiak közt kezd keresni, akikkel megvalósíthatná názáreti tervét. Kidolgozza elképzelését egy „világi” közösség számára. Ez az alapítási kísérlet nem az eddigi rendalapítási terveivel párhuzamosan halad, hanem ezeket követően, mint a végső felfedezés. Élete utolsó tíz évében minden erejét abba fekteti, hogy megalapítsa ezt a világi közösséget: „Jézus Legszentebb Szíve Kistestvéreinek Közösségét”.

1909-ben így írja le a tervét:

„A kistestvéreknek, akik se nem papok, se nem szerzetesek, nem az a feladatuk, hogy a hitetleneket megismertessék a keresztény vallással, hogy előmozdítsák megtérésüket, hanem, hogy felkészítsék őket az evangélium befogadására. Első lépésként azonban ki kell érdemelniük a környezetükben élők emberi nagybecsülését, saját életük által kell segíteniük nekik megszabadulni előítéleteiktől. A keresztény erkölcsöt, értékeket sokkal inkább életükön keresztül, mint szavaikkal közvetítve kell megismertetniük. Azáltal kell felkészíteniük a nem keresztényeket, hogy bizalmukat, nagybecsülésüket és személyes barátságukat elnyerik.”

A következő szavakkal írja le a közösséget, a közösség feladatából kiindulva:

„A műnek hármas célja van: A legfontosabb, visszavezetni az embereket az evangéliumhoz. Tekintet nélkül arra, hogy ki milyen származású, ugyanarra van meghívva. Növekedni kell a Szent Eucharisztia iránti szeretetben, erősíteni kell a buzgóságot a hitetlenek körében való evangelizációra.”

Példamutató életet élő keresztényeket kell megnyerni erre a feladatra, hogy a hitetlenek között mint „gazdálkodók, telepesek, kereskedők, kézművesek, birtokosok stb.” telepedjenek le.

„Fontos, hogy ők támaszt jelentsenek a misszionáriusok számára, mert példájuk, jóságuk, barátságosságuk alapján kell a hitetlenek számára vonzóvá tenni a keresztény hitet.”

„Meggyőződéses keresztények, akik a hitetlenek között élnek, a testvéri közösség egyfajta világi missziós közösséggé válik, és meg fog nyerni más meggyőződéses keresztényeket arra, hogy elhagyják

hazájukat, hogy világi missziót folytassanak a leginkább elveszett emberek között." (1909. március 11-én írt levelet M. Caron-nak)

„Az egyesülés" alapszabályzatában megtaláljuk ezeket az alapelképzeléseket. Ezek magyarázataiban egyszerű, szinte naiv utasításaiban kifejezésre jut Foucauld Jézus iránti lobogó szeretete, határtalan vágya, hogy Jézussal együtt lelkeket mentsen meg.

Charles de Foucauld halála előtt négy hónappal a következőket írja:

„Jobban, mint valaha, álmodom erről a szerény vállalkozásra!... Arra gondolok, hogy leegyszerűsítsem az alapszabályzatot, erősen megrövidítve megjelentetem. Az a célom, hogy a szervezetet teljesen megváltoztassam, leegyszerűsítsem." (levél Marie de Bondinak, 1916. június 29-én)

Két hónappal később egyszerű szavakkal leírja a közösség szellemi lényegét, a misztikus testről való elképzelését és alapvető célkitűzéseit:

„Priscillákra és Aquilas-okra van szükségünk, (olyan emberekre gondol, mint Pál apostol munkatársai, lásd ApCsel. 18,1-3. 18.26; Rom. 16,3) Nekik a közösségben egyeknek kell lenniük abban, amit egyenként, és abban, amit közösen tesznek. Ismerniük kell egymást, ismerniük kell a hívők titokzatos papságát, mely feláldozza magát. Jézus áldozatát kell bemutatniuk az Isteni Megváltó minden cselekedetében (dicsőítik Istent, dicsőítik országának eljövételét és akaratának beteljesülését, az emberek megváltását), és Jézushoz hasonlóan az emberek üdvösségét kell életük fő céljává tenni." (J. Hours-hoz írt levél, 1916. október elsején)

Foucauld azonban hasonlóan a szerzetes közösség alapításnak tervekor most sem talál senkit, aki megosztaná vele a názáreti életet, egyedül marad a sivatag pusztaságában. A háború befejezését követően meg akarja próbálni, hogy Franciaországban találjon világiakat, akik megosztanák vele az életet a Szaharában. Szándéka, hogy átdolgozza a közösség alapszabályzatát. (Halálát követően L. Massignon jelentette meg nem befejezett formában.) Egyre jobban eltölti a szándék, hogy elvigye az evangéliumot azokhoz, akik legtávolabb vannak Jézus örömhírétől.

Minden próbálkozása hiába, életében senkit nem talál, aki kész lenne együtt élni vele a názáreti életet. Mindössze 49 tagja van a kis egyesülésnek (papok, szerzetesek és néhány világi), akik határozott elkötelezettség nélkül késznek mutatkoznak arra, hogy kövessék felhívását, imádkozni azokért, akik a legtávolabb vannak az evangéliumtól. Életének utolsó éveit a „lélek sötét éjszakájában" teltek el, melyben meg kellett tapasztalnia, hogy látomása Názáretről totálisan kudarcot vallott.

Mindazonáltal ebben az éjszakában, ezekben az utolsó éveiben Foucauld még mélyebben megérti azt, mit is jelent „Názáret". Újra és újra felmerül benne a gondolat, mennyire rosszul ismeri Afrika északi részének ezt a régióját, ahol pedig annyi sok évet töltött el megtérése előtt és után. Úgy érzi, még mindig idegen számára az a vidék, ahol rengeteg energiát fordított arra, hogy nyelvi kutatásokat végezzen, melyek eredményeképpen oly pontosan megismerte a tuaregek beszédmódját és mentalitását. Arra törekszik, hogy még sokkal szorosabb kapcsolatba kerüljön az emberekkel, akiknek életét szentelte, és a názáreti életet úgy írja le, mint gyökeret eresztés, egy még végsőbb kötődés az emberek ezen bizonyos csoportjához. Mindinkább úgy akar gondolkodni, mint egy tuareg, és azoknak az életét akarja élni, akik vendégszeretetükkel maguk közé

fogadták. Mint kutató, meg akarta hódítani mindezeket a helyeket és népeket, mint pap, meg akarta téríteni őket. Minél közelebbi viszonyba kerül velük, annál inkább megvilágosodik előtte, hogy előlről kell kezdenie, és engednie kell, hogy azok az emberek hódítsák meg őt, akik befogadták. Azt akarja, hogy ők szelídítsék meg, egyre inkább vendégnek érzi magát, akit ők jóakaratóan befogadnak.

Ne feledjük azonban: egy olyan népcsoport körében telepedett le, akik teljesen nomádok voltak. A végtelen szaharai sivatag elveszett embercsoportjának számítottak. Törzsük olyan néphez tartozott, akiket röviddel rá harmadik világnak neveznek. Foucauld a XX. század kezdetén halt meg oly módon, ahogy a háború vak csapásai, viszályai következtében sokaknak meg kellett halniuk.

IV. HATÁSA

Charles de Foucauld halálát a világ alig vette észre. Az egyesülés, melyet alapított, 1916-ban mindössze 49 tagot számlált. Hűséges követőinek ez a kis köre lett a mag, melyből csodálatos fejlődés bontakozott ki. Louis Massignon (1962-ben halt meg), az egyesülés egyik tagja ösztönzésére értékes életrajz születik. Bár stílusa és látásmódja nagyon kötődik korához, mégis sikerül a szerzőnek, René Bazin-nak Foucauld lelkiségét érzékeltetni. Ez a könyv lesz számos más életrajz kiindulópontja, melyek formája rendkívül különböző'. Könyvből illusztrációk és a filmes szakma is felfedezi Charles de Foucauld-ot Heroikus keresztes lovagot formáinak belőle.

Hatása, befolyása a maga csendességében is egyre mélyebbre terjed. Ezek a rejtett utak körülbelül Charles de Foucauld halálát követően harminc évvel válnak láthatóvá.

Az egyesülés tagjai rendszeresen találkoznak, és egyszerűen csak együtt imádkoznak. Belőlük bontakozik ki a fejlődés. Néhány emberben megerősödik a kívánság, hogy megéljék Károly testvér példáját. Egyesek szigorú remeteéletre való hívását követik, mások egész konkrétan felhívását kívánják megvalósítani, hogy segítsenek társadalmi peremcsoportoknak, a szegényeknek és a betegeknek.

1933-ban Charles de Foucauld írásai és tervei alapján egy időben két kongregáció is létrejön: egy férfi közösség: öt fiatal pap letelepszik 1933 szeptemberében El-Abiodh-Sidi-Cheikh-ben, Oran közelében. Nevük „A magányosság testvérei”. A sivatagban folytatott élet és a tömeg létfeltételeinek megtapasztalása a háború idején arra vezetik „Jézus kistestvéreit”, hogy Charles de Foucauld terveit a mindenkori életkörülményekhez igazítva valósítsák meg. Ma, 1982-ben körülbelül 350 testvér él szétszórva a világban (meg kell jegyezni, hogy Károly testvér most folyó boldoggá nyilvánításának perében nem ismerték el rendalapítóként), valamint egy nőkből álló közösség. Ezt 1933 augusztusában alapították Montpellier-ben. Ez szigorúan ragaszkodik az 1902 májusában írt szabályzathoz, ők „Jézus Szívének Kistestvérei”. Ennek a közösségnek vannak tagjai Franciaországban, Németországban, Marokkóban, Tunéziában, Tamanrasset-ben, Indiában és Latin-Amerikában.

1939-ben jön létre Jézus Kistestvéreinek Társasága. A háború és a háborút követő években ugyanolyan életet élnek meg, mint a férfiak kistestvéreinek közössége. Körülbelül 1200 tagja van ennek a női közösségnek, a nem keresztény világ számos helyén élnek, mindig a legalsóbb néposztályok életét választják.

Más kezdeményezések is vannak, mint például Pére Peyriguère kísérlete (meghalt 1959-ben) Marokkóban. Ők a maguk módján próbálják megvalósítani Károly testvér példáját.

1950 óta Charles de Foucauld világi közössége is nagy fellendülést ért meg. Papok és világiak csoportjai hoznak létre „világi testvériségeket”. Ugyanebben az időben jött létre papok között a világ mindenféle országában a Jézus Karitás Papi Közösség. Vannak olyan nők is, akik tovább folytatják világi foglalkozásukat, és így követik a Jézus Karitás testvériség evangéliumi tanácsait.

Ehhez jön még egy csoport, akik gyökereiket szintén Foucauld-ra, illetve L. Massignon-ra vezetik vissza, ez a „Szodaritás”. Ők papok, vagy világiak, akik ott, ahol élnek, gyakran előretolt helyőrségként kívánják megvalósítani a názáreti életet. Magányban akarnak élni, ahogy Foucauld is magányos volt egész életében, és nagyon közel akarnak lenni a hitetlenekhez, akik Istentől a leginkább távol vannak. Ez valóban remeteéletet jelent mely ugyanakkor teljességgel elkötelezett élet is a világban.

1955-ben ezek a különböző csoportok összegyűltek Beni-Abbesben, hogy tanúságot tegyenek minden különbözőségük dacára eredetük és feladatuk egységéről. Arról kívánnak gondoskodni, hogy Charles de Foucauld karizmája az egyházban az emberek számára ma is élő maradjon.

Charles de Foucauld boldoggá avatási eljárása Rómában a szokásos módon zajlik.

Meglepő: Charles de Foucauld teljes magányban halt meg. Ma azonban nagyon sok ember hivatkozik éppen őrá. Foucauld-ot nem szakíthatjuk el ettől a lelki tanítványközösségtől. Ez a misztikus nemcsak igen jelentős számú követőt mutathat fel. Ezen túl ezek a csoportok rendkívül eltérőek abban, ahogy Foucauld példáját követni próbálják. Egyeseket a remetei élet vonz, másokat a közös életre hívó tervek ragadtak meg. Egyesek szerzetesként követik őt, mások inkább világiként, de mindannyian legitim módon hivatkozhatnak rá.

A hitetlenek és a modernizmus szellemiségében élő fiatalok is feltekintenek rá. Meg kell kérdeznünk magunktól: min alapszik ez az erős érdeklődés? Charles de Foucauld történelmileg és pszichológiailag minden bizonnyal nagyon érdekes alak. De mindenekelőtt tanúságot tesz Isten egyfajta megérezéséről, mely a XX. század prófétájává teszi, melynek segítségével az emberiség a harmadik évezredben tovább tud élni.

Ifjúságában Charles a racionalizmusban és a pozitívizmusban nőtt fel. Megtéréssel egy olyan egyházba került, mely Aquinói Szent Tamás világlátását kívánta követni, ezzel egy olyan hagyományt választott, melyben Istent filozófiai kategóriákban keresték. Isten, mint legtöbb lét, mint önmagának az oka, mint a világ oka, mint az erkölcs legfelsőbb princípiuma. Foucauld nem filozófus volt, megpróbálták azonban egy teológiába bevezetni, mely filozófiai kategóriákban gondolkodott. Amit Foucauld megélt, azáltal szakított azzal a móddal, ahogy korábban Istent az emberek közelébe vitték. Isten Foucauld számára olyan, mint egy anya, aki legbensőjében szorong az emberért. Számára Isten mindenekelőtt szeretet, és ezáltal sebezhetőséget is jelent. Isten olyan valaki, aki engedi önmagát megismerni, akinek válaszolunk, akit elismerünk. Foucauld engedi, hogy Isten ránézzen. Foucauld nem akarja feltétlenül megragadni, mindenáron megismerni, megtapasztalni, de engedi, hogy Isten teljesen eltöltse, akit ajándékként és jószágként él meg.

János apostolhoz hasonlóan, Foucauld is mindig a szívében hordozza, hogy Isten az, aki először szeretett. Aki engedi, hogy Isten szeresse, annak csak az lehet a feladata, hogy odanyújtsa önmagát ennek a

szeretetnek, így Isten benne is meg tud nyilatkozni. Foucauld arra törekedett, hogy Isten szava a tuaregek nyelvében is szóhoz jusson.

Foucauld olyan világban nőtt fel, melyben a deizmus filozófiai alapjai Nietzschének köszönhetően megrendültek, és ahol Freud következtében a hitelesség lejáratódott. Ebben a korban tett Foucauld hitvallást Istenről, aki nem elsősorban a megismerés tárgyaként manifesztálódik, hanem szeretett személyként.

Hol lép be Isten a velünk való találkozásba? Foucauld számára ez a találkozás közvetett. A szegény, az idegen tárja fel számára Istent. A Mindenhatót követni, ahogy az iszlám beszél Istenről, azt jelenti, életünkkel teszünk tanúságot arról, nincsen nagyobb dolog annál, mint embertársunkhoz felé fordulás. Isten nem a szellemi és a szellemi között folytatott párbeszédben nyilvánítja ki magát, hanem a felebaráttal való beszélgetésben. Felebarátunknak azt mondjuk, „Itt vagyok”, neki szolgáltatjuk ki magunkat, neki hirdetünk békét. A felebarát az, akiért felelősnek érzem magamat, mint a testvére, a felebarát az, aki fontosabb, mint én.

Ez Foucauld legalapvetőbb követelménye. Gondoskodnom kell a másikról, törődnöm kell a életével. Elsődleges parancs, hogy kötelezettségeim vannak a többi ember felé. Számukra a szeretet záloga vagyok, felelős vagyok szabadságukért, anélkül, hogy feltételekhez szabnám elfogadásomat, miszerint a másik is felelős lenne az én szabadságomért. Az én felelősségem feltétel nélküli, minden ember felé irányul. Foucauld szándéka az, hogy minden ember testvére legyen. Isten szólít fel engem erre a felelősségvállalásra. Ő az, aki kiszólít nyugodt otthonomból, és megakadályozza, hogy engedjem kinn állni a többieket. Felszólít engem arra, hogy felelősnek érezzem magam a másik ember felelősségérzetéért. Egészen addig, míg a krisztusi felelősségvállalás elmegy. Louis Massignon, Foucauld nagy tanítványa ezt csodálatos módon értette: „Nem szabad arra számítanom, hogy a másik vállalja az én helyzetemet, de nekem minden pillanatban készen kell állnom, hogy vállaljam az övét.”

Vajon a felelősségvállalásnak ez a határtalansága megvalósítható egyáltalán? Nem követel elérhetetlent az embertől? Foucauld olyan korban szólalt fel, mely az embert lealacsonyította, lekicsinyelte, mindig kisebbre értékelte, mint azt az emberi méltóság megkövetelte volna. Foucauld szívügye volt, hogy ebben a korban ellenálljon minden kicsinyességnek. Olyan védtelenül élt, mint egy nyitott város. A végtelenségig képes volt ellenállni, teljesen szabad volt arra, hogy felebarátjának egészen átadja magát.

Ghandi, Martin Luther King vagy Oscar Romero küldetése hasonlót hirdet. Egy olyan világban, mely felelőtlen ségével az apokaliptikus vég kockázatát idézi elő, Charles de Foucauld felhívása a felebarát odaadó szeretetére, a sebezhető bátorságra felülmúlhatatlan aktualitással rendelkezik.